

Cuvinte cheie: alegeri libere, falsificarea alegerilor din 1946, epurări, comunizarea instituțiilor publice, propaganda comunistă.

Mots-clés : élections « libres », fraude des élections du 1946, repurés, communisation des institutions publiques, propagande communiste.

Într-un editorial din „Dreptatea”, publicat în 28 februarie 1946, Nicolae Carandino atrăgea atenția asupra celui mai periculos efect al guvernării de un an a Frontului Național Democrat: compromiterea ideii democratice. Cetățeanul care nu cunoscuse libertatea politică era pus în situația de a atribui gravele derapaje ale coaliției de la putere democrației, deoarece guvernării își spuneau cu obstinație „democrați”, iar omul simplu nu avea de ce să refuze „eticheta”. Cât adevăr au avut avertismentele lansate de directorul ziarului PNT se poate constata din faptul că în numeroase locuri din țară cei care s-au opus comunismului, chiar mulți ani mai târziu, au plantat pancarte pe care au scris: „până aici democrație”!

Supunându-se directivelor ideologice, istoriografia perioadei comuniste a atribuit datei de 6 martie 1945 felurite semnificații, toate pornind de la afirmativul dogmatic al instaurării „primului guvern democratic din istoria României”. Până și în calendarele bisericești, la rubrica „date importante”, până în anul 1989 se reamintea anual de importanța guvernului Petru Groza ca un guvern „cu adevărat democratic”, în același timp, chiar primul din istoria României. Și pentru că executivul care a ghidat destinele țării și ale cetățenilor începând cu 6 martie 1945 se numea pe sine „democrat”, prin metamorfoză reproductivă, în societate s-au ivit: „femei democratice”, „studenți democrați”, „preoți democrați”, un „bloc democrat” de partide și enumerarea poate continua. Acest guvern „democrat” avea misiunea de a organiza în anul 1946 „pentru prima oară” în istoria României „autentice alegeri libere”, după cum informa ziarul sovietic „Trud”, preluat de „Scânteia” din 28 martie 1946.

Democrația - o formă de exercitare a puterii politice - s-a născut în societatea antică ateniană. În epoca contemporană, valori intrinseci ale democrației sunt: pluralismul politic, drepturi și libertăți cetățenești, alegeri libere, vot universal, statul de drept etc. Numai că, cu același termen, pornind de la o împărțire maniheistă a societății în clase sociale și acordând valoare absolută conceptului „luptă de clasă”, marxism-leninismul denuinea „dictatura proletariatului”, chiar ca o formă supremă a democrației. Doar după victoria revoluției bolșevice în 1917 s-ar fi creat condiții pentru un „viitor luminos” comunist, pentru că se înlăturase, așadar, exploatarea derivată din existența proprietății private și a capitalismului lipsit de moralitate! O tiranie pornită din Rusia, cu caracteristici provenite din trecutul absolutismului țarist, pe care îl va depăși, se prezenta lumii ca limanul terestru în care „necesitatea” fusese depășită, sau pe cale de a fi depășită, iar Edenul zâmbea ademenitor.

Într-o conferință, în iunie 1946, liderul cominternist Leonte Răutu a expus „criteriile științifice” prin care marxismul examina democrația: conținutul social al democrației, condițiile naționale și istorice și structura economică. „Democrația sovietică” era privită, în primul rând, prin prisma „bazei economice”, care în Uniunea Sovietică avea, după „tovarășul” Răutu, „un caracter profund democratic prin desființarea exploatării și a tuturor formelor de aspirare a omului de către om, prin garantarea materială a posibilităților de exercitare a drepturilor cetățenești. Toate manifestările vieții sovietice poartă acest caracter democratic: creșterea economică constantă, prin înlăturarea crizelor și șomajului, fenomene antidemocratice prin efectele lor; rezolvarea problemei naționale, participarea maselor largi la opera de guvernare; unitatea moral-politică a poporului, patriotismului

maselor largi; politica externă bazată pe egalitatea între toate țările”¹. „Democrația” românească, încarnată în guvernul de coaliție Groza, era văzută de Răutu ca una specifică stadiului de dezvoltare al țării, ea reprezentând „o continuare a tradițiilor de luptă democratică a poporului român”. Totuși, și din punct de vedere al democrației, modelul ideal va fi cel sovietic. Nici nu putea fi altfel, pentru cei care își făcuseră ucenicia în slujba Kremlinului, iar lecturile luminătorii erau Lenin și Stalin.

Dacă pentru caracterizarea democrației se utilizau concepte atât de eterogene, scoase din bagajul ideologiei comuniste, valorilor morale, autonome în manifestarea lor (după observațiile filozofilor antici), li s-a atașat adjectivul partinic. Este moral tot ce servește partidului! Nu au nicio importanță mijloacele, chiar dacă ar implica omorul organizat sistematic, după cum se va dovedi, pentru un scop atât de mareț și „umanitar”: comunismul! Răul poate fi o cale spre bine! Un bine doar promis și în numele căruia este reevaluat conținutul moralei! Mai mult, „lupta de clasă”, care în mod logic ar trebui să înceteze după ajungerea la putere a comuniștilor, se intensifică pe drumul glorios al acestuia! Alți dușmani, mai perfizi, pândesc din întuneric pentru a lovi în mareața orânduire!

Acesta este abisul în care au fost prinse multe conștiințe, pentru care credința „neclintită” în comunism a fost un imbold în acțiuni reprobabile și o platoșă a nesimțirii în fața atâtor tragedii. Mulți indivizi, „posedați” de ideea comunistă, chiar și după ce vremea comunismului a apus, refuză să înfrunte realitatea întunecată a propriei conștiințe, pentru un catharsis al sinelui. Nelegiuirile la care au fost părtași nu le trezesc regrete, sufletul e tot negru, minciuna prezentă. Pot accepta mici greșeli, inerente, spun ei, timpului istoric al dictatului Sovietelor, dar își vor scoate în față „realizările”! Pentru „tovarășii de drum”, criteriile asocierii cu comuniștii au fost mai prozaice: carierismul, lichelismul, teama, lăcomia etc. Indivizi de tipul celor întruchipați de Tătăărăscu sau Ralea au constituit un vehicul provizoriu, necesar totuși pentru Partidul Comunist Român în legitimarea „pluralismului”, în perioada 1945-1947.

Socialismul din Rusia (comunismul, bolșevismul, leninismul) a fost definit de filozoful Nicolai Berdiaev ca o religie anticreștină care dorea să realizeze pe pământ toate ispitele diavolului. „Religia socialismului este uciderea omului” – scria Berdiaev în 1918. Socialismul „nu recunoaște existența spiritului”, el „înlocuiește omul printr-o categorie economică”; el este „o virtute siluită și o înfrățire prin constrângere” în scopul creării societății ultime, fără clase sociale. „Socialismul este imperiul oamenilor ieșiți din țărână care se cred zei”². Caracterizările făcute de Berdiaev chiar în focul revoluției bolșevice ideologiei și regimului politic abia instaurate în Rusia au fost cu adevărat profetice. Comunismul din Rusia a fost însă posibil datorită unei înspăimântătoare derive a spiritului și a rațiunii umane într-o perioadă catastrofică.

Nu este însă mai puțin adevărat și important că același socialism a avut și o mare putere de seducție. Fericirea promisă era mai aproape de individ decât, bunăoară, o iluzorie, pentru intelectualii atei, „împărăție a cerurilor”. În lumea occidentală postbelică, mulți intelectuali și-au proiectat în mod sincer destinul alături de comunism. Filozoful francez Roger Garaudy vedea viitorul culturii ca o înregimentare politică sub flamura comunistă: „pentru un artist, a intra în Partid înseamnă a accepta riscul unei convertiri la mareație”. Intelectualii - credea Garaudy - nu aveau altă cale de urmat decât comunismul, partidul fiind adevăratul animator al renașterii intelectuale și morale³. În condiții de libertate se pot avansa și astfel de păreri, poate chiar pline de sinceritate, la acel moment. Din nefericire, pentru intelectualii români, regimul politic care se numea pe sine „democrat” nu le lăsa prea multe opțiuni. Alegerea trebuia făcută între înregimentare chiar și fățarnică, absența din mediul cultural și, mai ales, reclusiune.

Comuniștii din România, mulți cu o instrucție precară, iluminați însă prin „lumina” Moscovei, chiar credeau că au descoperit „adevărul și calea”. Adevărul lor era cuprins în „învățăturile marilor luptători și cărturari Marx, Engels, Lenin și Stalin”, învățături care au înarmat partidul „pentru studierea, priceperea, rezolvarea tuturor problemelor care i se pun în interesul clasei muncitoare și al întregului popor”⁴. Calea comunistă începea neapărat cu procesul de cucerire prin orice mijloace a întregii puteri politice, pentru necesara devenire comunistă. Con-

1 Leonte Răutu, *Problemele democrației în lumina marxismului*, în „Scânteia”, XVI, nr. 543 din 8 iunie 1946.

2 Nicolai Berdiaev, *Filosofia inegalității. Scrisori către adversarii mei întru filozofie socială*, Editura Andromeda Company, pp. 229-230.

3 *Intelectualii și renașterea culturii. Fragmente dintr-o prelegere a lui Roger Garaudy, agregat universitar și membru al Partidului Comunist Francez*, în „Scânteia”, XVI, nr. 507 din 20 aprilie 1946.

4 Direcția Județeană Bistrița-Năsăud a Arhivelor Naționale (abreviere ANBN), fond Comitetul Județean PCR Năsăud, dosar 14, f. 3.